

Författare: Lukas Holm	Årskull: 231
Lärosäte: Försvarshögskolan	
Handledare: Maria Jellinek	
Antal ord: 11 845	
Specialoperationer i en hybrid konfliktmiljö	
En fallstudie om taktisk framgång i det första slaget om Donetsk flygplats 2014	
<u>Abstract</u>	
<p>Since 2014, Russian subversion has targeted the intricate ethnic and linguistic divisions in eastern Ukraine, fueling separatism and contributing to a prolonged conflict in the Donbas. In this politically fragile and complex environment, special forces have proven crucial in conducting precision raids against key targets. One such example is the first battle of Donetsk Airport in May 2014, during which Ukrainian special forces cleared the airport of separatist fighters. Although the battle is often recognized in previous research as operationally significant, it has rarely been studied as an independent case, leaving tactical-level operations largely underexplored. This creates a research gap, particularly given the limited attention paid to the role of special forces in hybrid environments. This study therefore aims to enhance understanding of the Ukrainian tactical success by applying McRaven's Special Operations Theory as an analytical framework.</p>	
<p>The findings show that Ukrainian tactical success derived from a combination of simplicity, security, surprise, speed and purpose, while repetition played a more limited role. Together, these factors reduced friction, enabled Ukrainian special forces to maintain the initiative and disrupted the separatists' ability to coordinate an effective defence. In conclusion, this study contributes to a deeper understanding of the first battle of Donetsk Airport and the broader role of special forces in hybrid environments.</p>	
Nyckelord: Specialoperationer, DPR, Ukraina, Donetsk flygplats, hybridkrig, McRaven.	

Innehållsförteckning

Förteckning över förkortningar och ordlista	3
1. Inledning	4
1.1. Problemformulering.....	4
1.2. Tidigare forskning	6
1.2.1. Specialförbandens roll i hybrida konfliktmiljöer	6
1.2.2. Ryska målsättningar och påverkan i Donbas och Donetsk.....	8
1.2.3. Slaget om Donetsk flygplats och konfliktens karaktär	9
1.2.4. Sammanfattning av tidigare forskning	10
1.3. Syfte och frågeställning	11
1.4. Avgränsning.....	12
2. Teori	13
2.1. The Theory of Special Operations	13
2.2. Val av teori	15
3. Metod	17
3.1. Forskningsdesign	17
3.1.1. Reliabilitet.....	18
3.2. Operationalisering.....	18
3.3. Material.....	19
3.4. Källkritik.....	21
3.4.1. Äkthet.....	21
3.4.2. Oberoende	22
3.4.3. Samtidighet	22
3.4.4. Tendens.....	22
3.5. Forskningsetiska överväganden.....	23
4. Analys	24
4.1. Hur bidrog planens enkelhet till att minska friktioner i operationens genomförande?	24
4.2. Hur upprätthöll ukrainska förband operationssäkerhet?.....	26
4.3. Hur förövade ukrainska förband inför operationen?	27
4.4. Hur skapades överraskning i operationens inledande skede och hur påverkade det DPA:s förmåga att organisera sitt försvar?.....	28
4.5. Hur uppnådde de ukrainska förbanden ett högt tempo i tid och rum, och hur påverkade det DPA:s möjligheter att vidta motåtgärder?	30
4.6. Hur kom de ukrainska förbandens förståelse för operationens syfte till uttryck under genomförandet? ...	32
5. Avslutning	33
5.1. Slutsats.....	33
5.2. Diskussion.....	34
5.3. Studiens betydelse för officersprofessionen	36
5.4. Vidare forskning	37
Källförteckning	38

Förteckning över förkortningar och ordlista

ATO	Anti-Terrorist Operation, officiell benämning på Ukrainas militära insats i Donbas mellan 2014–2018.
Donbas	Ekonomisk och geografisk region i östra Ukraina vid floden Donets. Inkluderar Donetsk- och Luhansk-oblasterna.
DPA	Donetsk People's Army, DPR:s väpnade separatistiska styrkor.
DPR	Donetsk People's Republic (sv. FRD), självutropad separatistisk stat i Donetsk-oblaster.
FAC	Forward Air Controller, soldat eller officer med förmåga att leda in flygunderstöd.
GRU	Ryska militära underrättelsetjänsten.
LPA	Luhansk People's Army, LPR:s väpnade separatistiska styrkor.
LPR	Luhansk People's Republic (sv. FRL), självutropad separatistisk stat i Luhansk-oblaster.
Nato	North Atlantic Treaty Organization, mellanstatlig militär allians i Europa och Nordamerika.
Oblast	Administrativa län i Ukraina.
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (eng. OSCE). Internationell organisation som arbetar med konflikthantering.
SBU	Security Service of Ukraine, ukrainska inrikes- och utrikesunderrättelsetjänsten.
SOF	Special Operations Forces, specialförband.
SSO	Ukrainska specialförband, innefattar i denna studie 3rd Separate Special Purpose Regiment.
Vostok	Vostokbataljonen, väpnad styrka inom DPA.

1. Inledning

Snarare än att markera slutet på väpnade hot i Europas närområde har den postsovjetiska perioden präglats av fortsatt rysk maktprojektion, där militärt våld alltjämt utgör ett viktigt utrikes- och säkerhetspolitiskt verktyg. Detta har återspeglats i direkta invasioner och interventioner i Tjetjenien 1994 och 1999,¹ Georgien 2008, Syrien 2015 och Ukraina 2022, men även i mer indirekt inblandning i väpnade konflikter, såsom i Transnistrien i Moldavien 1990–1992,² under inbördeskriget i Tadzjikistan 1992–1997³ samt under det tidiga skedet av kriget i östra Ukraina 2014. Samtidigt fastslår Nato, i Washingtondeklarationen 2024, att Ryssland utgör det mest betydande och direkta hotet mot alliansens säkerhet.⁴ Sammantaget visar detta att rysk maktutövning inte enbart bygger på reguljära militära insatser, utan på ett bredare nyttjande av både militära och icke-militära verkansmedel.⁵

1.1. Problemformulering

Den ryska förmågan sträcker sig över flera konfliktnivåer och domäner, där militära, politiska, ekonomiska och informationsbaserade medel samverkar i hybridkrigföring. Dessa metoder har ofta sammanfattats i den västerländska debatten som ”Gerasimovdoktrinen”, vars ursprung är en artikel skriven av den nuvarande chefen för ryska generalstaben Valerij Gerasimov. Begreppet riskerar dock att förenkla eller överdriva fenomenet och författaren som ursprungligen myntade det, Mark Galeotti, har förtydligat att originalartikeln var en analys av hur ryska militärer uppfattade västerländska metoder och inte någon officiell doktrin.⁶

Mot denna bakgrund bör fokus i stället riktas mot den komplexa stridsmiljö som uppstår i dessa konflikter, där olika typer av aktörer verkar samtidigt. Reguljära förband strider parallellt med irreguljära styrkor, lokala miliser eller separatistgrupperingar, vilket skapar en fragmenterad operationsmiljö där begränsade militära operationer kan få betydande konsekvenser.

¹ Encyclopaedia Britannica. *Chechnya*. (2026). [britannica.com/place/Chechnya](https://www.britannica.com/place/Chechnya). (Hämtad 2026-03-25).

² Encyclopaedia Britannica. *Transdnjestria*. (2026). [britannica.com/place/Transdnjestria](https://www.britannica.com/place/Transdnjestria). (Hämtad 2026-04-12).

³ E. Allworth. *Tadjikistan: Independence*. Encyclopaedia Britannica. (2026). [britannica.com/place/Tadjikistan/Independence](https://www.britannica.com/place/Tadjikistan/Independence). (Hämtad 2026-03-25).

⁴ NATO. *Washington Summit Declaration*. (2024-07-10). [nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration](https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration) (Hämtad 2026-04-12).

⁵ G. Persson & J. Hedenskog. Rysk säkerhetspolitik – mål, drivkrafter och konsekvenser. *Kungl. Krigsvetenskapsakademien* 2020:1 (2020): s. 102–116. [kkrva.se/artiklar/rysk-sakerhetspolitik-mal-drivkrafter-och-konsekvenser/](https://www.kkrva.se/artiklar/rysk-sakerhetspolitik-mal-drivkrafter-och-konsekvenser/) (Hämtad 2026-03-25).

⁶ M. Galeotti. The mythical ‘Gerasimov Doctrine’ and the language of threat. *Critical Studies on Security* 7:2 (2019): s. 158. doi.org/10.1080/21624887.2018.1441623

Inledningen av kriget i östra Ukraina 2014 utgör ett tydligt exempel på en sådan konflikt, där den ryska hybridkrigsföringen med informationsoperationer, stöd till lokala separatister och selektiv användning av konventionella militära medel ändrade normalbilden och successivt eskalerade det militära våldet i området.⁷

Till följd av Rysslands annektering av Krim och Sevastopol i februari–mars 2014 försämrades säkerhetsläget i Donbas. Under påverkan av rysk subversion, riktad mot områdets komplexa etniska och språkliga splittringar, växte separatismen fram. Under våren tog väpnade grupper kontroll över regionala och lokala myndighetsbyggnader i Luhansk och Donetsk oblast, vilket lade grunden för utbrytarrepublikerna Luhansk People's Republic (LPR) och Donetsk People's Republic (DPR). I slutet av maj 2014 hade separatistiska styrkor ur DPR tagit kontroll över den nya terminalbyggnaden vid Donetsk flygplats. Mot bakgrund av det politiskt känsliga läget i området fick flygplatsen därmed stor operativ betydelse, eftersom den kunde fungera som en luftbro till Ryssland.⁸

Den 26 maj stängdes flygplatsen för civil trafik samtidigt som ukrainska myndigheter utfärdade ett ultimatum till separatisterna att lämna området.⁹ När detta ignorerades inleddes ukrainska luftinsatser,¹⁰ varefter specialförband luftlandsattes på flygplatsområdet och successivt rensade byggnaderna med fortsatt understöd från luften.¹¹ Under det efterföljande dygnet förstärktes insatsen, och den 27 maj hade ukrainska förband återtagit kontrollen över flygplatsen.¹² Operationen utgör därmed ett tidigt exempel i konflikten på hur en i tid och rum avgränsad räd kunde få operativa effekter, vilket gör den till ett relevant fall för att analysera hur specialförband kan användas mot taktiska mål med operativa konsekvenser i en hybrid konfliktmiljö.

⁷ A.C. Fox. & A.J. Rossow. *Making Sense of Russian Hybrid Warfare: A Brief Assessment of the Russo–Ukrainian War*. (Institute of Land Warfare. Association of the United States Army, 2017). s. 1–5 [aula.org/sites/default/files/publications/LWP-112-Making-Sense-of-Russian-Hybrid-Warfare-A-Brief-Assessment-of-the-Russo-Ukrainian-War.pdf](https://www.aula.org/sites/default/files/publications/LWP-112-Making-Sense-of-Russian-Hybrid-Warfare-A-Brief-Assessment-of-the-Russo-Ukrainian-War.pdf) (Hämtad 2026-03-14).

⁸ A.C. Fox. "Cyborgs at Little Stalingrad": *A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015*. (Institute of Land Warfare. Association of the United States Army, 2019). s. 1–2. [aula.org/sites/default/files/publications/LWP-125-Cyborgs-at-Little-Stalingrad-A-Brief-History-of-the-Battle-of-the-Donetsk-Airport.pdf](https://www.aula.org/sites/default/files/publications/LWP-125-Cyborgs-at-Little-Stalingrad-A-Brief-History-of-the-Battle-of-the-Donetsk-Airport.pdf) (Hämtad 2026-03-14).

⁹ OSCE SMM. *Latest news from the OSCE Special Monitoring Mission (SMM) to Ukraine based on information received until 26 May. 18:00 (Kyiv time)*. (2014-05-27). [osce.org/ukraine-smm/119166](https://www.osce.org/ukraine-smm/119166) (Hämtad 2026-04-02).

¹⁰ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*. (2023-12-12). avsnitt 3.2. milhistory.zsu.gov.ua/ato-oos/operaciya-z-deblokuvannya-aeroporту-doneck (Hämtad 2026-03-16).

¹¹ Ibid avsnitt 3.3.

¹² Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 3.4.

Det utomvetenskapliga syftet med studien är således att öka förståelsen för hur särskilt utbildade och utrustade förband, med ändamålsenligt understöd, kan nå taktisk framgång i en komplex och politiskt känslig stridsmiljö. Detta kan bidra med kunskap av relevans för hur Försvarmakten, både som enskild organisation och allierad i Nato, kan möta och hantera konflikter i hybrida miljöer där rysk subversion och proxyaktörer eskalerat våldet. Dessa miljöer är särskilt intressanta att studera mot bakgrund av de aggressiva ryska hybridkampanjer som riktas mot Europa, där både militära och icke-militära medel kombineras för att underminera säkerhet och politisk handlingsfrihet.¹³

1.2. Tidigare forskning

Tidigare forskning om specialförband och specialoperationer i hybrida konfliktmiljöer har främst kretsat kring deras roll i konflikter som präglas av osäkerhet, multipla dimensioner och gråzonen mellan krig och fred. Parallellt har forskning om kriget i östra Ukraina, i Donbas och Donetsk, analyserat den ryska inblandningen som ett exempel på hybridkrigföring. Samtidigt har konfliktens utveckling och dess aktörer, stridszoner och sammanhang analyserats.

1.2.1. Specialförbandens roll i hybrida konfliktmiljöer

Alastair Finlan lyfter fram att forskningen länge saknat en tydlig teoretisk förståelse för specialförband trots att de fått en alltmer framträdande roll i internationella konflikter under 2000-talet. Enligt honom bör specialförband förstås som en särskild militär kapacitet, skild från såväl konventionella förband som den bredare SOF-kategorin, även om de senare kan genomföra specialoperationer. Således vänder han sig mot bilden att specialförband i första hand är ett mer kvalificerat infanteri eller taktiskt komplement till större förband. Det som utmärker specialförband är förmågan att verka utanför linjär krigföring och nå målsättningar i komplexa miljöer där politiska, militära och informationsmässiga medel strålar samman.¹⁴ Detta kan vidareutvecklas med Shamir och Ben-Ari, som menar att specialförband även kan förstås som *specialized generalists*. Med detta avses att de förenar flera specialiserade förmågor samtidigt och kan binda samman olika funktioner och aktörer i striden.¹⁵ I relation till Finlan konkretiserar detta vad specialförbandens särskilda kapacitet faktiskt består i.

¹³ NATO. *Washington Summit Declaration*.

¹⁴ A. Finlan. A dangerous pathway? Toward a theory of special forces. *Comparative Strategy* 38: 4 (2019): s. 1–4, 8–1. doi.org/10.1080/01495933.2019.1633181

¹⁵ E. Shamir & E. Ben-Ari. The Rise of Special Operations Forces: Generalized Specialization, Boundary Spanning and Military Autonomy. *Journal of Strategic Studies* 41:3 (2018): s. 336–337, 355–356. doi.org/10.1080/01402390.2016.1209656

Lohaus fortsätter att påvisa specialförbandens relevans i konflikter präglade av osäkerhet och begränsad politisk handlingsfrihet, men intar en mer återhållsam position än Finlan. I stället för att förstå dem som en helt självständig förmåga, framställer han dem som ett användbart verktyg i gråzonen mellan krig och fred. Således lämpar de sig väl för begränsade insatser i känsliga miljöer där deras goda rörlighet, precision, diskretion och höga tempo utgör särskilt värdefulla egenskaper. Jämfört med Finlan är Lohaus mer operationellt orienterad. Specialförband spelar en viktig roll, men förstås fortfarande som en del av ett större militärt sammanhang snarare än en revolutionerande form av militär makt.¹⁶

I en annan artikel lyfts ytterligare en aspekt fram. Ilis-Alm och Pettersson utgår från att moderna konflikter präglas av en blandning av både konventionella och okonventionella element där anpassningsförmåga och *mission command* får stor betydelse. I deras analys framstår specialförband som viktiga, men främst i rollen som möjliggörare och kunskapsbärare i ett bredare försvars- eller motståndssystem. Samtidigt tonar de ned föreställningen att specialförband i sig utgör lösningen, och placerar dem i ett större sammanhang av totalförsvar, lokala nätverk och samverkan med civila.¹⁷ Här fungerar Shamir och Ben-Ari som en länk mellan Lohaus och Ilis-Alm och Pettersson. De visar att specialförband är värdefulla i gränsytan mellan olika funktioner, samtidigt som deras särart består i förmågan att utgöra ett nav i ett större system.¹⁸

Detta sätts i ett bredare perspektiv genom en studie av de ukrainska specialförbandens utveckling. Horncastle visar att dessa förband efter 2014 i allt större utsträckning utvecklades i en strategisk riktning. Samtidigt modifierar han, i likhet med Finlan, resonemanget om förbandstypens särart genom att lägga större vikt vid deras förmåga att skapa strategiska effekter med indirekta metoder, särskilt psykologisk och moralisk påverkan. Han pekar också på att ukrainska specialförband till viss del kunde undvika den västliga SOF-utvecklingens slagsidor från kriget mot terrorism, eftersom de i stället formades av konflikten med Ryssland. I relation till Pettersson och Ilis-Alm tecknar Horncastle en delvis annorlunda bild, där specialförband inte framstår som en fristående lösning på alla problem, men inte heller som en stödjande funktion i ett större system. I stället beskrivs de som ett effektivt verktyg för

¹⁶ P. Lohaus. *Special Operations Forces in the Gray Zone: An Operational Framework for Employing Special Operations Forces in the Space Between War and Peace*. (American Enterprise Institute, 2016). s. 1–4, 8–11. [aei.org/research-products/report/special-operations-forces-in-the-gray-zone-an-operational-framework-for-employing-special-operations-forces-in-the-space-between-war-and-peace](https://www.aei.org/research-products/report/special-operations-forces-in-the-gray-zone-an-operational-framework-for-employing-special-operations-forces-in-the-space-between-war-and-peace) (Hämtad 2026-04-02).

¹⁷ H. Ilis-Alm & U. Pettersson. Resistance Operations: Challenges and Opportunities for Special Operations Forces. *Journal on Baltic Security* 8:1 (2022): s. 77–78, 82–85, 89–92. doi.org/10.57767/jobs_2022_0009

¹⁸ Shamir & Ben-Ari. The Rise of Special Operations Forces: Generalized Specialization, Boundary Spanning and Military Autonomy. s. 354–355

att påverka motståndarens handlingsfrihet, beröva denne resurser och undergräva dennes moral på strategisk nivå, vilket också framgick i flera ukrainska operationer mot ryska intressen i Afrika.¹⁹

1.2.2. Ryska målsättningar och påverkan i Donbas och Donetsk

Andrew S. Bowen redogör för skillnaderna i både medel och målsättningar mellan annekteringen av Krimhalvön och den efterföljande konflikten i Donbas. Bowen menar att Ryssland inledningsvis använde tvångsdiplomati med begränsad direkt militär inblandning, där det primära syftet inte var territoriell expansion utan att etablera politiskt inflytande i Ukraina för att motverka dess integration med EU och Nato. Ukrainas politiska instabilitet och militära svaghet skapade ett för Ryssland gynnsamt tillfälle att stödja autonoma utbrytarrepubliker i Donbas vilka kunde fungera som ett veto över landets utrikes- och säkerhetspolitik.²⁰ En närliggande tolkning återfinns hos Potočňák och Mares, som delar Bowens slutsats att målsättningen med utbrytarrepublikerna var ett indirekt politiskt inflytande i Ukrainas säkerhets- och utrikespolitik.²¹ De argumenterar för att Ryssland i Donbas till en början inte följde sina tidigare strategier gentemot forna sovjetstater, utan i stället använde en så kallad *Trojan Horse strategy*.²²

Samtidigt visar Bowen att stödet från lokalbefolkningen var begränsat och att rebellgruppernas militära kapacitet senare visade sig otillräcklig för att stå emot ukrainska militära förband.²³ Potočňák och Mares visar också att denna strategi slutligen kulminerade i ukrainska motåtgärder. Minsk II-avtalet ledde till ytterligare ett utdraget dödläge utan rysk territoriell kontroll eller något större politiskt inflytande. Detta kan ha bidragit till en militär eskalation i området, som slutligen kulminerade i den fullskaliga ryska invasionen 2022.²⁴

¹⁹ J. Horncastle. Seeking advantages abroad: Ukrainian SOF in Africa. *Comparative Strategy* 44:5 (2025): s. 646, 652–655. doi.org/10.1080/01495933.2025.2495672

²⁰ A.S. Bowen. Coercive diplomacy and the Donbas: Explaining Russian strategy in Eastern Ukraine. *Journal of Strategic Studies* 42: 3–4 (2019): s. 312–314. doi.org/10.1080/01402390.2017.1413550

²¹ A. Potočňák & M. Mares. Donbas Conflict: How Russia's Trojan Horse Failed and Forced Moscow to Alter Its Strategy. *Problems of Post-Communism* 70:4. (2023): s. 343–345. doi.org/10.1080/10758216.2022.2066005

²² Ibid s. 342–343.

²³ Bowen. Coercive diplomacy and the Donbas: Explaining Russian strategy in Eastern Ukraine, s. 324.

²⁴ Ibid s. 346-347.

1.2.3. Slaget om Donetsk flygplats och konfliktens karaktär

Amos C. Fox analyserar den ryska kampanjen i Donbas på operativ nivå. Han menar att konflikten ofta reduceras till diskussioner om hybridkrigföring eller Gerasimovdoktrinen, som lätt hamnar på politisk eller strategisk nivå, där den konventionella aspekten av Rysslands krigföring ofta försummas.²⁵ Tarik Solmaz vidareutvecklar diskussionen och argumenterar likt Fox för att teoribildningen är otydlig och används som ett paraplybegrepp över mycket skilda typer av operationer.²⁶ Genom ett teoretiskt ramverk baserat på David Kilcullens *Counterinsurgency* undersöker han annekteringen av Krim och konflikten i Donbas i en jämförande fallstudie. I denna framstår Krim som ett *population-centric* fall, där psykologiska och informationsbaserade operationer var centrala, medan Donbas i huvudsak är en *enemy-centric* variant med större förekomst av militära förband. I huvudsak beror detta på att operationen på Krim syftade till att kontrollera befolkningen och de lokala makthavarna, medan konflikten i Donbas hade mer renodlade militära målsättningar.²⁷

Även hybridkrigsteori har nyttjats för att studera konflikten i Donbas. Randy Noorman analyserar konflikten med hjälp av Frank G. Hoffmans teori men avgränsar sig till att behandla perioden maj-augusti 2014.²⁸ Hans studie visar att inledningsvis präglades konflikten av löst organiserade och i huvudsak irreguljära separatistförband med begränsad samordning och utan avancerade vapensystem. Detta, i kombination med de ukrainska förband som sattes in i området, resulterade i lågintensiva strider. Först när Ryssland ökade sitt stöd med tillförsel av både personal och materiel uppstod en kombination av irreguljära och konventionella medel i samma miljö,²⁹ vilket enligt Hoffman utgör hybridkrigets kärna.³⁰ När detta inte var tillräckligt för att stå emot den ukrainska motoffensiven övergick Ryssland till en mer direkt intervention med reguljära förband, vilket markerade en övergång till ett mer öppet konventionellt krig.³¹

I relation till Fox förstärker Noormans fallstudie bilden av att konflikten i Donbas inte endast kan förstås som ett hybridkrig, utan konventionella aspekter ingår, eftersom konfliktens karaktär förändrades över tid. Noorman framhåller Donetsk flygplats betydelse för den

²⁵ A.C. Fox. The donbas in flames: an operational level analysis of Russia's 2014-2015 donbas campaign. *Small Wars & Insurgencies* (2022): s. 16–18. doi.org/10.1080/09592318.2022.2111496

²⁶ T. Solmaz. Towards a Taxonomy of Hybrid Warfare: Lessons from Crimea and the Donbas. *Bulletin of "Carol I" National Defence University* 14:2 (2025): s. 47–48. doi.org/10.53477/2284-9378-25-15

²⁷ Ibid s. 57–58.

²⁸ R. Noorman. The War in Donbas and the Battle for Definitions. Part 2: The Character of the Fighting. *Militaire Spectator* 191:4 (2022): s. 214–215. militairespectator.nl/artikelen/war-donbas-and-battle-definitions-0 (Hämtad 2026-03-16).

²⁹ Ibid s. 203–204, 213–214.

³⁰ F.G. Hoffman. *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. (Potomac Institute for Policy Studies, 2007), s. 8.

³¹ Noorman. The War in Donbas and the Battle for Definitions. Part 2: The Character of the Fighting, s. 215.

ukrainska motoffensiven och de konsekvenser detta medförde, samt argumenterar för att händelsen utgör ett tydligt exempel på när de separatistiska styrkorna kan förstås som en hybrid aktör.³² Fox studie visar att rysk operationskonst, i kombination med både konventionella och proxyförband, tvingade Ukraina till viss återhållsamhet och ökade ryskt inflytande i regionen. Precis som i Noormans fallstudie framträder Donetsk flygplats som nyckelterräng i Fox analys, både under den ukrainska offensiven våren och sommaren 2014 och under de rysk-separatistiska operationerna under konfliktens senare skede 2014–2015.³³

En annan artikel av Fox, om belägringar i modern krigföring, kompletterar såväl hans övriga forskning som Noormans fallstudie genom att flytta analysen från den operativa och strategiska nivån till den taktiska och stridstekniska. Där Donetsk flygplats tidigare förstås som en brytpunkt i krigets utveckling mot mer konventionella former av krigföring, behandlas det i stället som ett exempel på modern belägringskrigföring, där inringning, isolering och utnötning står i centrum. Det är dock i huvudsak det andra slaget om flygplatsen som analyseras, medan första slaget förblir outforskat.³⁴

1.2.4. Sammanfattning av tidigare forskning

Sammantaget visar forskningen inte enbart att specialförband är relevanta i en hybrid konfliktmiljö, utan också att det råder olika uppfattningar kring hur denna relevans bör förstås. Finlan betonar specialförbandens särart i förhållande till andra militära förband, Lohaus deras särskilda användbarhet i gråzonen, Shamir och Ben-Ari deras gränsöverskridande roll medan Pettersson och Ilis-Alm vidareutvecklar resonemanget genom att placera in dem i en bredare försvarskontext. Horncastle kompletterar dessa perspektiv genom att visa hur de ukrainska specialförbanden efter 2014 utvecklats till ett strategiskt verktyg i en multidomän konfliktmiljö.

Denna forskning bildar samtidigt en relevant utgångspunkt för att förstå den vidare kontexten i östra Ukraina och Donbas specifikt. Bowen och Potočňák riktar fokus mot de ryska målsättningarna i regionen och framhåller hur utbrytarrepublikerna kan förstås som ett politiskt verktyg över Ukraina. Andra studier av Fox, Solmaz och Noorman diskuterar den hybrida dimensionen och utvecklingen från irreguljära till mer konventionella strider. Forskningen visar att konflikten inte enbart kan reduceras till hybridkrig i snäv bemärkelse,

³² Noorman. The War in Donbas and the Battle for Definitions. Part 2: The Character of the Fighting, s. 204, 214.

³³ Fox. The donbas in flames: an operational level analysis of Russia's 2014-2015 donbas campaign, s. 8, 11–12.

³⁴ A.C. Fox & B. Watkins. A Legal Review of Sieges in Modern War. *Journal of Military Studies* 11:1 (2022): s. 8–10, 19–20.
doi.org/10.2478/jms-2022-0002

utan att dess karaktär förändrades i takt med eskalationen. Sammantaget bidrar dessa perspektiv till en sammanhängande förståelse av kriget i östra Ukraina, konfliktens komplexa karaktär och specialförbandens nyckelroll.

Även om flera studier identifierar det första slaget om Donetsk flygplats som operativt betydelsefullt behandlas det sällan som ett självständigt fall. När det väl uppmärksammas sker det oftast som en del av den bredare utvecklingen av konflikten, eller i relation till det andra slaget om flygplatsen, vilket analyserats som belägringskrigföring. Forskningsluckan består därför inte enbart i att fallet studerats i begränsad omfattning, utan också i att det inte har analyserats utifrån ett specialoperationsteoretiskt perspektiv som kan bidra till att förklara den taktiska framgången.

Det innebär att kunskapen fortfarande är begränsad om hur de ukrainska specialförbanden genomförde operationen och vilka faktorer som bidrog till deras taktiska framgång i en hybrid konfliktmiljö. Mot denna bakgrund är en enfallsstudie av det första slaget om Donetsk flygplats, med utgångspunkt i specialoperationsteori, lämplig eftersom det möjliggör en mer fördjupad analys av hur ukrainska förband nådde taktisk framgång i en komplex och politiskt känslig miljö. Studiens inomvetenskapliga relevans består således i att bidra till den befintliga forskningen om specialförband i hybrida konfliktmiljöer genom att analysera ett fall som hittills endast behandlats översiktligt.

1.3. Syfte och frågeställning

Denna teorikonsumerande fallstudie ämnar förklara ukrainska specialförbands taktiska framgång vid det första slaget om Donetsk flygplats 2014. Studien avser att bidra till den övergripande forskningen om framgång för specialoperationer i komplexa stridsmiljöer med hybrida aktörer. Genom att anta en deduktiv och förklarande ansats används McRavens *Theory of Special Operations* som ett analytiskt ramverk för att undersöka och förklara taktisk framgång för en specialoperation i en hybrid konfliktmiljö.

Mot denna bakgrund formuleras följande forskningsfråga: Hur kan de ukrainska specialförbandens taktiska framgång under det första slaget om Donetsk flygplats 2014 förklaras utifrån McRavens *Theory of Special Operations*?

1.4. Avgränsning

I syfte att öka precisionen i analysen och behandla ämnet specialoperationer i hybrida konfliktmiljöer avgränsas studien till det första slaget om Donetsk flygplats den 26–27 maj 2014. Det andra, mer långvariga slaget om Donetsk flygplats omfattas inte av denna studie. Den avgränsade räden att återta flygplatsen är i fokus, men delar av förberedelse- och planeringsskedet som skedde innan 26 maj, samt dess bredare sammanhang, kan lyftas för att vidareutveckla analysen.

Avgränsningen möjliggör en djupgående analys av en enskild specialoperation utifrån de förutsättningar som rådde vid tidpunkten samt dess taktiska sammanhang. Genom att fokusera på ett specifikt fall skapas bättre förutsättningar att analysera och förklara framgången i relation till den teori som används som analytiskt ramverk. Avgränsningen kan bidra till en mer detaljerad förståelse för just denna specialoperation i en hybrid konfliktmiljö. Samtidigt innebär det att konfliktens bredare strategiska och operativa sammanhang endast behandlas översiktligt. Avgränsningen bedöms dock som motiverad, eftersom studiens syfte är att förklara taktisk framgång i ett enskilt fall snarare än dess inverkan på konfliktens vidare utveckling.

2. Teori

2.1. The Theory of Special Operations

William H. McRaven är en tidigare amerikansk amiral som under sin militära karriär tjänstgjorde inom specialförband, slutligen som chef för United States Special Operations Command (USSOCOM).³⁵ I sin avhandling *The Theory of Special Operations* utvecklar han en teori som förklarar framgång i specialoperationer genom att identifiera ett antal principer som, i kombination, kan möjliggöra framgång mot en numerärt överlägsen eller försvarsförberedd motståndare.³⁶ Dessa principer identifieras genom analys av åtta olika historiska specialoperationer.³⁷

Kärnan i McRavens teori är *relative superiority* (relativ överlägsenhet), det avgörande momentet i striden där den anfallande styrkan har övertaget mot sin fiende och kan nå ett avgörande. Det är dock inte ett permanent styrkeförhållande utan ett situationsbundet och tidsmässigt begränsat övertag, där motståndarens svagheter kan exploateras och initiativet ligger hos den anfallande. I flera av de historiska fallen uppstår relativ överlägsenhet inom de första minuterna efter stridskontakt. Övertaget skapas genom en kombination av noggrann planering, överraskning och ett geografiskt och tidsmässigt koncentrerat anfall mot ett avgränsat mål, vilket minimerar försvararens möjligheter att organisera motåtgärder.

McRaven sammanfattar detta som:

*”...a simple plan, which is carefully concealed, repeatedly and realistically rehearsed and executed with surprise, speed and purpose.”*³⁸

Därefter identifierar han sex principer för specialoperationer vilka utgör mekanismer för att uppnå relativ överlägsenhet. Yttre friktioner riskerar att hämma detta, men deras inverkan kan begränsas genom mod, djärvhet och uthållighet inom förbandet, vilket bidrar till att behålla initiativet.³⁹

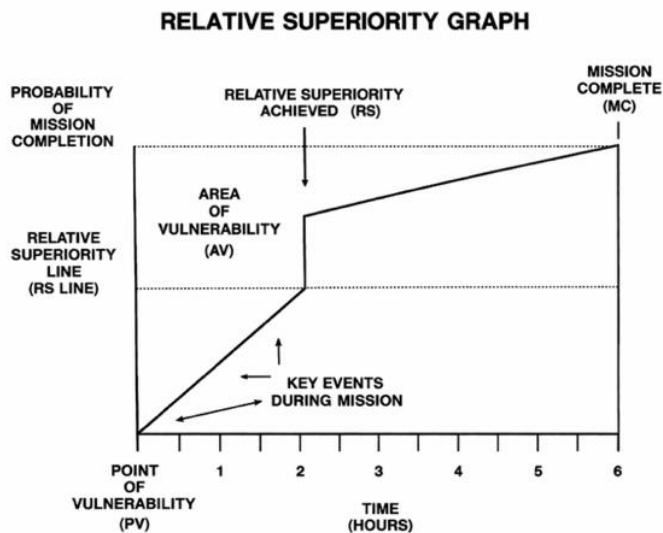
³⁵ U.S. Navy. *Admiral William McRaven*. (2025-12-18). navy.mil/Leadership/Flag-Officer-Biographies/BioDisplay/Article/2235999/admiral-william-mcraven/ (Hämtad 2026-03-12).

³⁶ W.H. McRaven. *The Theory of Special Operations*. Master's thesis. (Naval Postgraduate School, 1993). s. iii. dtic.mil/sti/citations/ADA269484 (Hämtad 2026-04-02).

³⁷ Ibid s. 11.

³⁸ Ibid s. 582.

³⁹ Ibid s. 2, 6–8, 11.

Figur 1: Relative superiority graph: Sambandet mellan relativ överlägsenhet, tid och genomförande.⁴⁰

Simplicity (enkelhet): Planen utformas med strävan efter enkelhet för att minska risken för missförstånd och fel under genomförandet. Det innebär att antalet målsättningar begränsas, att planen bygger på goda underrättelser och innovativa lösningar. En enkel plan underlättar även upprätthållandet av operationssäkerhet, eftersom behovet av informationsspridning minskar.⁴¹

Security (operationssäkerhet): Principen syftar till att förhindra att operationen röjs, eftersom överraskningen annars riskerar att gå förlorad och motståndarens möjligheter att vidta motåtgärder ökar. Detta innefattar också att skydda operationens planering och förövning från insyn.⁴²

Repetition (förövning): Uppdragsspecifik förövning med fokus på kritiska delmoment syftar till att skapa förutsättningar för ett korrekt, samordnat och friktionsfritt genomförande. Förövningen vässar både individuella och kollektiva färdigheter samt reducerar tidsförluster, vilket bidrar till ett högre tempo i operationen.⁴³

Surprise (överraskning): Principen innebär att motståndaren eller målet påverkas med en metod, från en riktning eller vid en tidpunkt som denne inte förväntar sig. I kombination med vilseledning skapar detta förutsättningar att exploatera motståndarens svagheter och tillfälligt reducera dennes förmåga att reagera effektivt, vilket kan kompensera för specialförbandets numerära underlägsenhet.⁴⁴

⁴⁰ McRaven. *The Theory of Special Operations*, s. 10.

⁴¹ Ibid s. 17–20.

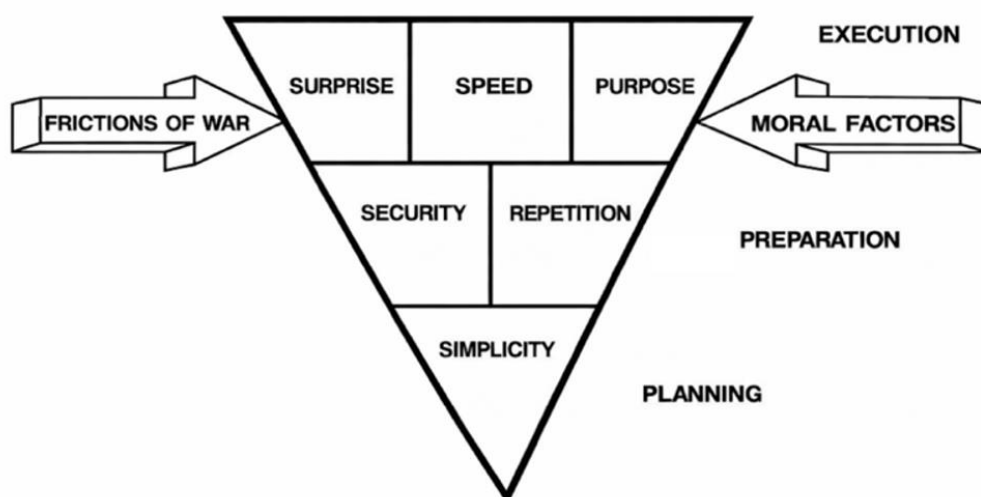
⁴² Ibid s. 20–22.

⁴³ Ibid s. 23–25.

⁴⁴ Ibid s. 26–30.

Speed (tempo): Specialförbandet eftersträvar hög hastighet i såväl framryckningar som beslut när operationen har inletts, vilket minskar motståndarens tidsfönster för att tillföra förstärkningar eller vidta andra motåtgärder. Ett högt tempo bidrar till att behålla initiativet och fortsatt exploatera det övertag som skapats genom överraskning och operationssäkerhet.⁴⁵

Purpose (målmedvetenhet): Specialförbandets operatörer har förståelse för operationens högre syfte och arbetar mot en gemensam målbild. Det underlättar för förbandet att hantera friktioner och fatta ändamålsenliga beslut även när planen utsätts för friktioner. Det är också fördelaktigt att operatörerna uppvisar ett starkt engagemang och hög lojalitet i lösandet av uppgiften.⁴⁶

Figur 2: The Special Operation's Model: McRavens sex principer visualiserade i en triangulär modell.⁴⁷

2.2. Val av teori

McRaven definierar en specialoperation som:

*"A special operation is conducted by forces specially trained, equipped, and supported for a specific target whose destruction, elimination, or in the case of hostages, the rescue of, is a political or military imperative."*⁴⁸

⁴⁵ McRaven. *The Theory of Special Operations*, s. 30–33.

⁴⁶ Ibid s. 34–36.

⁴⁷ Ibid s. 16.

⁴⁸ Ibid s. 2–3.

Denna definition överensstämmer i hög grad med de omständigheter som präglade Ukrainas räd mot Donetsk flygplats den 26–27 maj 2014. Operationen genomfördes av specialförband med understöd av attackflyg inom ramen för Ukrainas Anti-Terrorist Operation (ATO),⁴⁹ riktad mot ett specifikt mål vars kontroll hade tydliga operativa konsekvenser, vilket också uppmärksammas i tidigare forskning.⁵⁰ McRaven betonar att specialoperationer genomförs av förband som är särskilt utbildade, utrustade och understödda för att lösa uppgifter av stor militär eller politisk betydelse. Den avgränsade räden mot flygplatsen, där specialförband utgjorde den centrala verkansdelen, stärker därför teorins relevans för analysen av just detta fall.

Samtidigt bör vissa begränsningar framhållas. McRaven förklarar att relativ överlägsenhet som begrepp inte är avsett att appliceras på stora styrkor,⁵¹ samtidigt som det inte heller varit möjligt att fastställa säkra uppgifter om styrkeförhållandena i det empiriska materialet. Teorin kan därutöver kritiseras för sin abstraktionsnivå, eftersom relativ överlägsenhet inte definieras närmare i fråga om hur det bör mätas. Detta innebär en risk för att teorin blir självbegränsande, där framgångsrika specialoperationer tenderar att förklaras utifrån teorin just eftersom de varit framgångsrika.

Trots dessa begränsningar talar händelseförloppet för att de separatistiska styrkorna befann sig i ett försvarsberett läge vid flygplatsen, vilket gör teorin fortsatt analytiskt relevant. I en teorikonsumerande fallstudie bör den teori väljas som är bäst lämpad att förklara det undersökta fallet.⁵² Syftet är därmed inte att fastställa att räden i alla avseenden utgör en idealtypisk specialoperation, utan att använda McRavens principer för att förklara den ukrainska taktiska framgången och därigenom bidra till en djupare förståelse av specialoperationer i hybrida konfliktmiljöer.

⁴⁹ Fox. "Cyborgs at Little Stalingrad": A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015, s. 3.

⁵⁰ Fox. The donbas in flames: an operational level analysis of Russia's 2014-2015 donbas campaign, s. 8, 11–12.

⁵¹ McRaven. *The Theory of Special Operations*, s. 12.

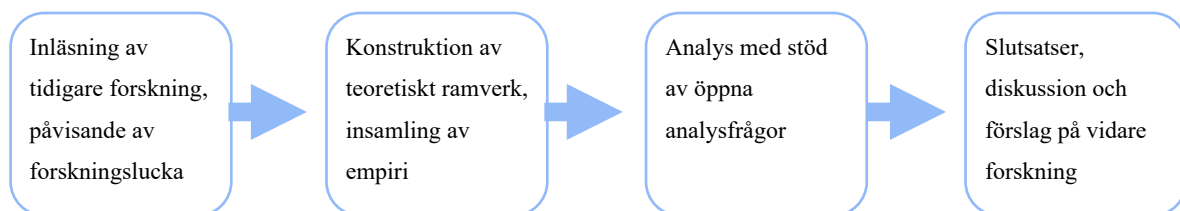
⁵² P. Esaiasson m.fl. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*. 6:e uppl. (Norstedts Juridik. 2024), s. 38.

3. Metod

3.1. Forskningsdesign

Då studiens syfte är att undersöka hur McRavens *Special Operations Theory* kan förklara de ukrainska specialförbandens taktiska framgång under det första slaget om Donetsk flygplats, genomförs den som en kvalitativ, teorikonsumerande enfallsstudie. Denna forskningsdesign är lämplig då den möjliggör en fördjupad analys av ett avgränsat fall. Studien har en deduktiv ansats i den mening att teorin operationaliseras och tillämpas som ett analytiskt verktyg för att förklara de ukrainska specialförbandens taktiska framgång. För detta ändamål används öppna analysfrågor kompletterade med empiriska indikatorer hämtade från teorin.⁵³

Studien bygger i huvudsak på fyra delar:

Avsikten är inte att pröva den generella förklaringskraften i teorin, utan att använda den för att belysa intressanta aspekter av empirin.⁵⁴ Detta är särskilt lämpligt i ett fall som präglas av flera aktörer, hög osäkerhet och ett händelseförlopp där utfallet inte enbart kan förstås genom mätbara variabler utan också kräver tolkning av agerande och underliggande logik. Designen skapar därmed förutsättningar att identifiera såväl uttalade som mer underförstådda aspekter av fallet.⁵⁵

När uppgifter var osäkra, ofullständiga eller endast förekom i en enskild källa har de behandlats med ökad försiktighet och i analysen formulerats som bedömningar snarare än fastställda förhållanden. På så sätt tydliggörs skillnaden mellan vad som kan beläggas direkt i empirin och vad som utgör en rimlig eller sannolik tolkning utifrån det samlade källmaterialet och sammanhanget.

⁵³ Esiasson m.fl. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, s. 38.

⁵⁴ *Ibid* s. 81.

⁵⁵ *Ibid* s. 309.

En möjlig invändning mot den valda designen är att studiens resultat har begränsad generaliserbarhet. Studien har dock inte som ambition att uppnå hög extern validitet, utan syftar i stället till att verkligen gå på djupet i analysen av det specifika fallet. Bidraget ligger således inte främst i att formulera generella slutsatser, utan i att utveckla kunskap och förståelse för hur fenomenet tar sig uttryck i just detta fall.⁵⁶ En ytterligare metodologisk begränsning är studiens operationalisering, där McRavens principer påverkar vilka aspekter av empirin som undersöks, och således får alternativa förklaringar mindre utrymme. Resultaten bör därför förstås som teoribundna snarare än en kartläggning av samtliga orsaker bakom den ukrainska taktiska framgången.

3.1.1. Reliabilitet

Resultatvaliditeten stärks genom att analysen bygger på tydligt operationaliserade teoretiska begrepp och en konkret koppling mellan dessa och de empiriska indikatorerna. Reliabiliteten vilar på en noggrann inläsning av materialet, vilket minskar risken för slumpmässiga fel. Samtidigt kräver en teorikonsumerande studie ett medvetet kritiskt förhållningssätt, så att empirin inte omedvetet anpassas efter teorin.⁵⁷ Det bör också understrykas att reliabla undersökningsmetoder i sig inte utgör någon garanti för hög validitet.⁵⁸

3.2. Operationalisering

I syfte att möjliggöra en systematisk analys operationaliseras teorins sex principer till konkreta öppna analysfrågor som ställs till empirin avseende operationens tre faser: planering, förberedelser och genomförande. Analysfrågorna undersöker dels hur principerna kom till uttryck i de ukrainska förbandens agerande, dels hur det påverkade Donetsk People's Army (DPA):s förmåga att försvara flygplatsen.

Principerna i sig är för abstrakta och måste kompletteras med observerbara indikatorer som lättare kan identifieras i empirin. Dessa fungerar som förstärkning till analysfrågorna och gör ytterligare aspekter av fallet möjliga att analysera. Dessa bidrar också till att stärka studiens reliabilitet, då analysen blir möjlig att metodiskt och konsekvent upprepa.⁵⁹

⁵⁶ S.B. Merriam. *Fallstudien som forskningsmetod*. (Studentlitteratur, 1994), s. 184.

⁵⁷ *Ibid* s. 126–127, 131, 333–334.

⁵⁸ K. Boréus & G. Bergström. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. (Studentlitteratur, 2018), s. 80.

⁵⁹ Esiasson m.fl. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, s. 58–59.

Analysmatris:

Princip	Analysfråga	Indikatorer
Enkelhet Mängden uppgifter och moment är begränsad. Samtida underrättelser. Hög innovation.	Hur bidrog planens enkelhet till att minska friktioner i operationens genomförande?	Tydligt avgränsade mål. Begränsat antal delmoment. Litet samordningsbehov. Stridsplan anpassad efter underrättelser. Teknologi och taktik anpassad efter uppgiften.
Operationssäkerhet Tidpunkt och metod är okänd för fienden.	Hur upprätthöll ukrainska förband operationssäkerhet?	Infiltration med låg signatur. Åtgärder för att dölja rörelser. Begränsad informationsspridning.
Förövning Förövning av operationen Hög färdighet hos enheter och soldater.	Hur förövade ukrainska förband inför operationen?	Utbildning och övning inför operationen. Systematisk repetition. Få tecken på oordning under genomförandet.
Överraskning Vilseledande åtgärder. Övriga eller ogynnsam tidpunkt och metod för fienden. Fiendens svagheter exploateras.	Hur skapades överraskning i operationens inledande skede och hur påverkade det DPA:s förmåga att organisera sitt försvar?	Val av tidpunkt. Vilseledande åtgärder. Exploatering av fiendens svagheter. Bristande beredskap hos DPA. Svårigheter för DPA att organisera försvar.
Tempo Hög hastighet i framryckningar och beslut. Fienden hinner inte genomföra motåtgärder.	Hur uppnådde de ukrainska förbanden ett högt tempo i tid och rum, och hur påverkade det DPA:s möjligheter att vidta motåtgärder?	Kort tidsintervall mellan delmoment. Snabba framryckningar. Få eller korta uppehåll. Fördröjd reaktion och splittrade motåtgärder från DPA.
Målmedvetenhet Tydligt syfte. Vilja och motivation att lösa uppgiften.	Hur kom de ukrainska förbandens förståelse för operationens syfte till uttryck under genomförandet?	Sammanhållet agerande mellan enheter. Initiativ och avsaknad av tvekan. Tydligt slutläge. Förtroende för uppgiftens syfte.

3.3. Material

Studiens empiri bygger i huvudsak på officiella publikationer från ukrainska myndigheter och institutioner, men även samtida rapportering från medier och OSSE. Därtill kompletteras empirin med böcker och en artikel som ger en mer översiktlig skildring av konflikten i Donbas. Nedan följer en redogörelse för alla källor som används i analysen.

Källa	Titel	Beskrivning
Amos C. Fox (2019).	<i>"Cyborgs at Little Stalingrad": A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015.</i>	Sekundärkälla, översiktlig genomgång av striderna om Donetsk flygplats och dess sammanhang.
Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine (2023-12-12).	<i>Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014).</i>	Sekundärkälla, översikt av slaget från ett forskningscentrum på ukrainska försvarshögskolan. Översatt från ukrainska till engelska.
Mark Galeotti (2019)	<i>Armies of Russia's war in Ukraine</i>	Sekundärkälla, beskriver och analyserar de olika aktörerna i konflikten i Donbas.
Ministry of Defence of Ukraine and National Defence University of Ukraine (2017).	<i>The White Book of the Anti-Terrorist Operation in the East of Ukraine in 2014–2016.</i>	Sekundärkälla, officiell publikation från ukrainska myndigheter som redogör för ATO i Donbas. Publicerad på engelska i samarbete med Nato DEEP-programmet.
National Museum of the History of Ukraine in the Second World War (2022-01-13).	<i>Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка.</i>	Sekundärkälla, översiktlig beskrivning av slaget från ett ukrainskt museum. Översatt från ukrainska till engelska.
Stanislav Asjejev (2022).	<i>In isolation: dispatches from occupied Donbas.</i>	Primärkälla, journalistisk skildring av livet i ockuperade Donbas.

Utöver dessa nyttjas såväl dagliga som mer sammanfattande rapporter från OSSE samt massmedial rapportering från BBC, Reuters, The Guardian och Kyiv Post. Källorna nyttjas hierarkiskt i analysen. OSSE-observationer och medierapportering används främst för att fastställa händelseförlopp och direkt observerbara effekter, medan ukrainska översikter i första hand används för att belysa den ukrainska sidans planering, genomförande och efterhandsförståelse av operationen. Forskningsartiklar och böcker används för att sätta in fallet i ett bredare sammanhang, medan enskilda vittnesmål nyttjas illustrativt och inte som ensam grund för generella slutsatser om DPA:s samlade agerande.

Eftersom två av källorna är skrivna på ukrainska har digitala översättningsverktyg använts vid analysen av empirin. Översättningen har genomförts till engelska och kontrollerats genom användning av två olika verktyg, Google Translate samt DeepL Translate, för att kunna jämföra översättningarna. Det har även möjliggjort triangulering för att minimera risken för översättningsfel som eventuellt skulle kunna påverka studiens reliabilitet negativt.

Även om översättningsverktyg hade kunnat användas för analys av empiri från källor som speglar DPR:s eller Rysslands perspektiv på konflikten, och därmed nyansera och bredda analysen, har detta inte genomförts. Skälet är dels den begränsade tillgången till källor, dels att det empiriska materialet antingen består av uttalade propagandakanaler eller av källor med en så tydlig politisk vinkling att deras relevans för att analysera fallet ur ett krigsvetenskapligt perspektiv på taktisk nivå bedöms som begränsad.

3.4. Källkritik

Det empiriska materialet har källkritiskt granskats, vilket omfattar bedömning av källornas äkthet, oberoende, samtidighet och tendens. Detta har sitt ursprung i historisk forskning men går att applicera på alla källmaterial i syfte att bedöma dess trovärdighet.⁶⁰ Med äkthet avses att källan inte är förfalskad eller på något annat sätt fabricerad. Oberoendekriteriet uppfylls genom att vara så nära händelsen som möjligt, men också att författaren är oberoende i förhållande till vad som rapporterats eller skrivits. Samtidighet avser tidsaspekten mellan händelse och dokumentation samt tendens syftar på huruvida författaren är partisk eller har en potentiell egen vinning i att vinkla narrativet.⁶¹ Då huvuddelen av källorna som nyttjas är sekundärkällor är triangulering mellan dem en förutsättning för att bekräfta information.

3.4.1. Äkthet

Materialet bedöms uppfylla äkthetskravet, eftersom dess avsändare och publiceringsform har kunnat verifieras.⁶² Webbssidor, tidskrifter och förlag har kontrollerats, och både den ukrainska försvarshögskolan samt Nationalmuseet för Ukrainas historia under andra världskriget framstår som legitima institutionella avsändare. Detta stärker bedömningen av deras publikationer som autentiska i källkritisk mening. Att centrala uppgifter om händelseförlopp och aktörer dessutom återkommer i flera typer av material från olika avsändare stärker trovärdigheten.⁶³ Sammantaget finns det därför goda skäl att betrakta källmaterialet som autentiskt, även om det inte utesluter källkritisk granskning utifrån övriga principer.

⁶⁰ Esiasson m.fl. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, s. 135.

⁶¹ *Ibid* s. 138–143.

⁶² *Ibid* s. 139.

⁶³ Boréus m.fl. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, s. 41.

3.4.2. Oberoende

Huvuddelen av den tillgängliga empirin utgörs av sekundärkällor vilket understryker behovet av triangulering för att ställa innehållet mot varandra och stärka tillförlitligheten. *The White Book* och rapporten om slaget från ukrainska försvarshögskolan är visserligen publicerade av officiella institutioner men bygger samtidigt på sammanställd information snarare än förstahandsuppgifter. Detsamma gäller för museets översikt om slaget som också är en sammanställning. För att stärka analysen bör därför centrala uppgifter i sekundärkällorna kontrolleras mot förstahandskällor, exempelvis OSSE-observationer och samtida medierapportering från området, vilka baseras på direkta iakttagelser och dokumentation.

3.4.3. Samtidighet

Medierapporterna samt OSSE-observationer är publicerade i direkt anslutning till operationen, vilket minskar risken för minnesfel eller efterhandskonstruktioner.⁶⁴ *The White Book* publicerades tre år efter operationen, vilket är förhållandevis starkt ur ett tidsperspektiv. Översikten från forskningscentret vid den ukrainska försvarshögskolan publicerades 2023 och museets artikel 2022 vilket innebär en svaghet ur ett samtidighetsperspektiv. Samtidigt rör det sig om en politiskt och militärt känslig kontext, där uppgifter om förband och metoder kan ha omfattats av sekretess och varit svåra att offentliggöra i direkt anslutning till händelserna. Att källorna tillkommit i efterhand behöver därför inte enbart ses som en svaghet då de senare kan ha haft tillgång till ett bredare informationsunderlag och därmed haft bättre möjligheter att sammanställa händelseförloppet.

3.4.4. Tendens

Att samtliga källor om operationen på taktisk nivå kommer från ukrainska myndigheter och institutioner innebär en källkritisk svaghet då det kan finnas möjliga tendenser eftersom materialet kan vara färgat av nationella perspektiv, eller ha för avsikt att dela en rent historiskt felaktig bild för att främja egna intressen. Det hanteras genom triangulering mellan källorna samt mot mer tendensmässigt oberoende rapportering från medier och observatörer. Boken av Galeotti och artikeln från Fox bedöms uppvisa liten eller ingen tendens då de är författare utan direkt koppling till någon av de stridande parterna. Boken från Asjejev bör hanteras med viss försiktighet, baserat på att journalisten själv spenderat tid som fånge i DPR, därmed kan hans skildring präglas av egna upplevelser och lidande gentemot denna aktör.⁶⁵

⁶⁴ Esiasson m.fl. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, s.141–142

⁶⁵ S. Asjejev. *In isolation: dispatches from occupied Donbas*. (Harvard University Press for the Ukrainian Research Institute, 2022), s. xi.

3.5. Forskningsetiska överväganden

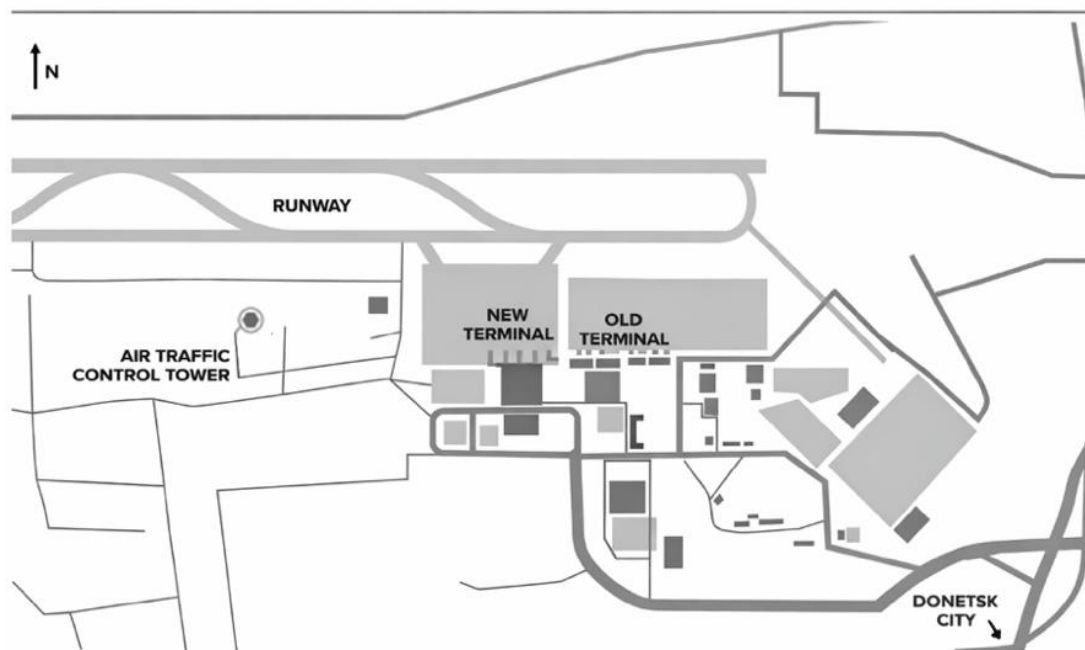
Studien bygger uteslutande på empiri hämtad från öppna och publicerade skriftliga källor. Ingen personlig eller sekretessbelagd information har behandlats. Därmed finns inga formella krav på etikprövning eller särskilda säkerhetsåtgärder av det slag som hade varit relevanta vid en studie baserad på intervjuer, enkäter eller sekretessbelagt material.⁶⁶ Under hela arbetet har korrekt referering och objektivitet eftersträvat för att inte påverka analysens trovärdighet negativt eller vilseleda läsaren.

Ett forskningsetiskt övervägande är fortfarande relevant mot bakgrund av studiens ämnesområde, eftersom det behandlar händelser i en närtida konflikt där människor skadats och dödats. Det innebär att individer med personlig koppling till fallet kan påverkas. Detta hanteras genom att hålla analysen på en övergripande nivå och inte namnge enskilda individer. Ett annat övervägande gäller dubbla användningsområden för slutsatserna som rör våldsanvändning. Det kan inte uteslutas att dessa skulle kunna nyttjas av antagonistiska aktörer och därigenom få negativa konsekvenser. Studien bygger emellertid på en öppet tillgänglig och etablerad teori och dess huvudsakliga bidrag består i analytisk tillämpning av denna och bedöms därför vara av begränsad användning för sådana aktörer.⁶⁷

⁶⁶ Etikprövningsmyndigheten. *Vanliga frågor*. (u.å.). etikprovning.se/vanliga-fragor/ (Hämtad 2026-04-12).

⁶⁷ Vetenskapsrådet. *God forskningssed 2024* (Vetenskapsrådet, 2024), s. 56. [vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html](https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html) (Hämtad 2026-04-02).

4. Analys

Figur 3: Kartbild över flygplatsområdet (omarbetad från Fox).⁶⁸

4.1. Hur bidrog planens enkelhet till att minska friktioner i operationens genomförande?

Eftersom separatister påbörjade att ta över delar av flygplatsen redan den 18 april,⁶⁹ är det rimligt att anta att ATO-ledningen tidigt uppfattade dess operativa betydelse. Den fortsatta ockupationen av nya terminalbyggnaden 25 maj bör således inte förstås som en helt plötslig eller oförutsedd utveckling utan snarare en väntad eskalation från DPR. Däremot talar källorna för att den konkreta planeringen för operationen att ta tillbaka flygplatsen genomfördes under tidspress i slutet av maj.⁷⁰ Alltså finns det inget i empirin som understryker att ett omfattande planeringsarbete har genomförts under tiden från att väpnade separatister först anländer till flygplatsområdet i april tills att Vostokbataljonen ockuperar den nya terminalbyggnaden i maj.

⁶⁸ Fox. "Cyborgs at Little Stalingrad": A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015, s. 8.

⁶⁹ Ministry of Defence of Ukraine and National Defence University of Ukraine. *The White Book of the Anti-Terrorist Operation in the East of Ukraine in 2014–2016*. (Ministry of Defence of Ukraine, 2017). s. 25. nuou.org.ua/assets/journals/bila_knyga/white-book-ato.pdf (Hämtad 2026-04-12)

⁷⁰ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 2.

I stället hanterade ATO-ledningen den osäkerhet som präglade situationen i Donetsk genom att anta en enkel och stegvis plan där tillgängliga resurser kunde tillföras i takt med att läget förändrades. Insatsen av de tillgängliga förbanden genomfördes med stöd av kartrekonosering eftersom tidsutrymmet inte medgav mer ingående planering.⁷¹ Sannolikt kortade detta ledtiderna och minskade risken för missförstånd i ett känsligt läge inför en eventuell väpnad insats, inte minst eftersom DPA kunde tillföra förstärkningar från Donetsk stad, samtidigt som civila resenärer och trafik fortfarande förekom.

Enkelheten i planen underlättade troligen även samordningen mellan de olika verkansdelarna. Operationen byggde inte på många parallella manövrar med hög komplexitet utan ett begränsat antal isolerade moment. Stridsplanen innehöll relativt få och tydligt avgränsade åtgärder. Dessa innefattade bland annat styrkedemonstration med stridsflyg, attackföretag, luftlandsättning av förband och rensning av terminalen.⁷² Det enkla upplägget framstår som särskilt ändamålsenligt mot bakgrund av hur DPA beskrivs organiserad. DPA utgjordes under denna period av löst samordnade miliser med bristande disciplin och otydlig ledningsstruktur varav vissa, bland annat Vostok, hade starka band till Ryssland.⁷³ För att möta en sådan motståndare framstår en enkel och stegvis plan som lämplig på grund av det bristande underrättelseläget om fiendens exakta beväpning, ledning och stridsteknisk förmåga.

Det framgår också att ATO:s ledningsstruktur bidrog till att planens enkelhet kunde omsättas i effekt under genomförandet. Insatsen leddes av en operativ grupp ur högkvarteret som var framgrupperad i anslutning till operationsområdet. Genom radio- och satellitkommunikation kunde befälet fortlöpande erhålla beslutsunderlag vilket skapade förutsättningar för snabb ledning och samordning anpassat efter förändringar i situationen. Specialförbandet hade även med sig Forward Air Controllers (FAC) med förmåga att leda in stridsflyg under operationen.⁷⁴ Detta visade sig senare under operationen när de ukrainska förbanden genomförde upprepade flyginsatser mot fientliga förstärkningar.⁷⁵

⁷¹ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*.

⁷² Ibid avsnitt 2.

⁷³ M. Galeotti. *Armies of Russia's war in Ukraine*. (Osprey Publishing, 2019), s. 21–24.

⁷⁴ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 2.1.2.

⁷⁵ National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка (2022-01-13)*.

Sammanfattningsvis var enkelheten i den ukrainska planeringen en viktig komponent i att hantera den osäkerhet och tidspress som präglade situationen vid Donetsk flygplats. Trots att flygplatsens operativa betydelse för DPR, Ryssland och Ukraina sannolikt identifierades redan i april ger empirin inget tydligt stöd för att operationen föregicks av ett långvarigt planeringsarbete. I stället utformades en enkel och stegvis plan där tillgängliga resurser sattes in successivt i ett antal tydligt avgränsade moment. Att besluten inledningsvis fattades grafiskt på karta och insatsen leddes av ett framgrupperat ledningslag bidrog ytterligare till att omsätta enkelheten i praktisk effekt. Analysen talar för att planens enkelhet bidrog till att reducera friktion i både förberedelserna och genomförandet och var lämpligt i relation till de bristande underrättelserna om fienden. Det skapade förutsättningar för snabb anpassning och eskalering i en föränderlig situation.

4.2. Hur upprätthöll ukrainska förband operationssäkerhet?

Ukrainska förband upprätthöll operationssäkerheten genom att begränsa informationsspridning och dölja operationens exakta utformning snarare än dess övergripande avsikt. Detta underlättades framför allt genom att planeringen var geografiskt och organisatoriskt skyddad. Den tidspress som rådde från att de första besluten togs innebar att inget skriftligt orderverk producerades, i stället utarbetades det grafiskt på karta.⁷⁶ Detta kan ha minskat risken för läckor då mängden information om operationens exakta utformning hölls begränsad både personellt och geografiskt.

Till följd av det ultimatum som ukrainska myndigheter riktade till DPA var det troligen känt bland separatisterna att någon form av ukrainsk motåtgärd var att vänta. Operationssäkerheten vilade därför inte på att dölja att en insats skulle ske, utan snarare på att skydda information om exakt tidpunkt, omfattning och med vilken metod. Efter förbekämpningen från stridsflyg luftlandsattes specialförband på flygbanan och närmade sig därefter terminalområdet dolt, vilket minskade risken för upptäckt och kan ha stärkt förutsättningarna för överraskning.

Den ukrainska sidan genomförde rekognosering och simulerade attackföretag med stridsflyg mot separatisternas gruppering den 26 maj. Dessa fungerade både som en vilseledande manöver, där stridsbullret och facklorna troligen drog åt sig uppmärksamhet, men prövade också reaktionen från motståndaren. DPA:s förband i området präglades dock av begränsad

⁷⁶ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 2.

samordning samtidigt som Ryssland tycks ha prioriterat förnekbarhet framför operativ effektivitet.⁷⁷ Mot bakgrund av DPA:s begränsade samordning framstår det som sannolikt att de ukrainska vilseledande åtgärderna fick större effekt än de annars hade fått mot en mer sammanhållen försvarare.

Sammanfattningsvis upprätthöll ukrainska förband operationssäkerheten genom en kombination av förutsättningarna för planeringen, vilseledande åtgärder från luftstridskrafterna och en snabb, dold framryckning från de luftlandsatta förbanden. Detta höll, givet förutsättningarna, viktig information dold för motståndaren och bidrog till en mer skyddad luftlandsättning och framryckning för ukrainska specialförband.

4.3. Hur förövade ukrainska förband inför operationen?

Utifrån tillgänglig empiri går det inte att hävda att ukrainska förband förövade operationen i någon större omfattning. Förberedelserna präglades av tidspress, begränsade underrättelser och en stridsplan anpassad därefter. Mot bakgrund av den stora osäkerheten kring var och hur motståndaren var grupperad fanns det inte förutsättningar att realistiskt och stridsnära repetera kritiska moment i genomförandet.

Det som närmast kan beskrivas som förövning var vissa åtgärder som genomfördes av de ukrainska luftstridskrafterna. På morgonen den 26 maj genomförde ukrainska stridsflygplan rekognosering över flygplatsområdet samt simulerade attackföretag genom att skjuta facklor. Åtgärderna syftade i första hand till att demonstrera styrka i relation till det ultimatum separatisterna mottagit, men fungerade även som en form av förövning inför eventuella skarpa attackföretag. När DPA besvarade detta med luftvärnseld røjde de samtidigt delar av sin egen gruppering och bekräftade att de förfogade över luftvärnsförmåga i området. Således ökade ukrainska luftstridskrafterna sina möjligheter att bekämpa motståndaren samtidigt som anfallsrutterna för de efterföljande attackföretagen redan hade prövats.⁷⁸ Den begränsade förövningen kom således att delvis ersättas med skarpa förberedande flyginsatser vilka kan ha bidragit med visst praktiskt beslutsunderlag till anfallet.

⁷⁷ Galeotti. *Armies of Russia's war in Ukraine*, s. 35–36.

⁷⁸ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 3.3.

Sammantaget tyder empirin på att ukrainska förband inte förövade operationen i någon mer omfattande eller systematisk mening utan att förberedelserna i stället präglades av tidspress och begränsade underrättelser. Den osäkra bilden av var och hur DPA var grupperade innebar att förutsättningarna för förövning var dåliga. Det som närmast kan beskrivas som detta var de luftoperationer som genomfördes på morgonen den 26 maj med rekognosering och simulerade attackföretag. Det bestod därmed inte av repetition utan stridsnära, skarpa förberedelser som gav beslutsunderlag och kan ha minskat osäkerheten inför anfallet samma dag. Även om empirin inte visar någon systematisk förövning kan de låga rapporterade egna förlusterna⁷⁹ tolkas som en indikation på att andra principer delvis kompenserade för dess frånvaro.

4.4. Hur skapades överraskning i operationens inledande skede och hur påverkade det DPA:s förmåga att organisera sitt försvar?

Överraskning skapades i operationens inledande skede genom en kombination av vilseledning, snabb våldsupptrappning och luftlandsättning från oväntad riktning. På grund av det ultimatum ukrainska myndigheter ställt till DPA var det sannolikt känt att en militär insats mot flygplatsen väntade.⁸⁰ Dock var operationens exakta utbredning, omfattning och tidpunkt fortfarande okända för separatisterna. Det kan ha bidragit till att försvararna inte kunde omsätta vetskap om sin motståndare till ändamålsenliga försvarsförberedelser.

I anslutning till ultimatumet, som riktades till separatisterna, genomförde de ukrainska luftstridskrafterna flera olika åtgärder, däribland simulerade attackföretag, först med facklor och sen varningsskott, därefter skarpa flyganfall mot den nya terminalbyggnaden. Dessa insatser tvingade DPA:s soldater till terminalområdet, tillfogade dem förluster och riktade samtidigt deras uppmärksamhet mot hotet från luften. Både stridsflygplan och attackhelikoptrar bekämpade mål i och runt terminalområdet. I skydd av detta kunde ukrainska SSO luftlandsättas på flygbanan och därefter framrycka dolt mot terminalområdet.⁸¹

⁷⁹ S. Walker. Ukraine says it controls Donetsk airport after fighting leaves dozens dead. *The Guardian*. (2014-05-27). [theguardian.com/world/2014/may/27/ukraine-rebel-30-dead-donetsk-airport-air-strikes](https://www.theguardian.com/world/2014/may/27/ukraine-rebel-30-dead-donetsk-airport-air-strikes) (Hämtad 2026-03-25).

⁸⁰ National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка (2022-01-13)*.

⁸¹ Ibid.

För att kompensera för de förluster som de ukrainska flyganfallen hade tillfogat började separatistiska förstärkningar successivt anlända till flygplatsen från Donetsk stad, samtidigt som sårade och döda försökte evakueras ut från stridsområdet. Detta visar å ena sidan att DPA försvagats så pass mycket att de behövde tillföra resurser, å andra sidan att deras handlingsfrihet reducerats till reaktiva åtgärder. När dessa förstärkningar anlände var de dessutom sårbara för ukrainsk bekämpning, och nedkämpades av ukrainska attackhelikoptrar.⁸² Detta kan tolkas som tecken på att Ukrainas luftherravälde och goda lägesuppfattning överraskade DPA och minskade dess möjligheter att återta initiativet i striden.

Samtidigt kännetecknades DPA under den tidigare delen av konflikten i Donetsk 2014 av en otydlig ledningsstruktur där olika väpnade miliser och separatistgrupperingar endast i begränsad utsträckning fogades samman till en mer sammanhållen organisation.⁸³

Vostokbataljonen, som utgjorde huvuddelen av DPA:s förband vid Donetsk flygplats, bestod i maj 2014 till stor del av tjetjener och andra veteraner från norra Kaukasus organiserade av GRU för att utöva kontroll över miliserna i Donbas.⁸⁴ Andra grupper inom DPA har efterhand delat videos som förlöjligar Vostoks stridsduglighet.⁸⁵ Det talar för att Donetsk flygplats inte försvarades av en helt enhetlig och professionell styrka, utan en blandning av lokala separatister och ryskstödda element. Mot denna bakgrund är det rimligt att argumentera för att ukrainska åtgärder fick oproportionerligt stor effekt på de löst organiserade och samordnade separatisterna.

Det ligger också i linje med överraskning som ett sätt att exploatera motståndarens svagheter snarare än enbart en konsekvens av fullständig operationssäkerhet. De ukrainska förbanden kombinerade tempo, vertikal omfattning och eldunderstöd på ett sätt som utnyttjade DPA:s svagheter i form av bristande samordning och begränsad luftvärnsförmåga. Den inledande chockverkan i operationen kan förstås som ett uttryck för relativ överlägsenhet, där motståndarens svagheter exploaterades för att möjliggöra framgång.

⁸² National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка (2022-01-13)*.

⁸³ Galeotti. *Armies of Russia's war in Ukraine*, s. 21–22.

⁸⁴ Ibid, s. 24.

⁸⁵ Asjejev. *In isolation: dispatches from occupied Donbas*, s. 17.

Den ukrainska överraskningseffekten illustreras även i en intervju med en separatist från Vostokbataljonen. Enligt honom hade DPA fått intrycket att ukrainska styrkor inte skulle öppna eld mot flygplatsen. När de ukrainska luftangreppen inleddes uppstod i stället panik och desorientering, samt ännu mer kaos under tillbakadragningen till Donetsk stad, där separatisterna enligt uppgift av misstag besköt varandra.⁸⁶

Sammanfattningsvis byggde den ukrainska överraskningen inte främst på att operationen var oväntad, utan på att dess tidpunkt och intensitet var okända. Luftinsatser tvingade separatisterna till terminalområdet och gjorde dem sårbara för fortsatta attackföretag både från marken och luften. Men mot bakgrund av DPA:s organisation är det rimligt att anta att ukrainska åtgärder fick en större effekt än de annars fått mot en mer sammanhållen försvarare.

4.5. Hur uppnådde de ukrainska förbanden ett högt tempo i tid och rum, och hur påverkade det DPA:s möjligheter att vidta motåtgärder?

De ukrainska förbanden kunde upprätthålla ett högt tempo på grund av planens enkelhet, snabba beslut och parallella verkansmedel i luften och på marken. Som tidigare visats byggde operationen på ett antal avgränsade moment vilka kunde genomföras successivt och delvis parallellt utan större krav på omgruppering eller samordning mellan olika delar. Tempot ökade ytterligare genom att insatsen leddes av en framgrupperad operativ grupp från ATO, vilken med utgångspunkt i tidsaktuella underrättelser kunde fatta snabba beslut och ge order anpassade efter det föränderliga läget. Därmed minskades sannolikt ledtider och de ukrainska förbanden kunde anpassa insatsen utan att förlora initiativet. Ukrainska FAC möjliggjorde även precisionsbekämpning av fiendliga grupperingar.⁸⁷

De ukrainska förbandens höga tempo begränsade DPA:s möjligheter att vidta motåtgärder genom att minska deras tid för orientering, samordning och förstärkning av svaga punkter. De ukrainska delmomenten följde tätt inpå varandra, samtidigt som de varierade i metod och riktning, vilket tvingade separatisterna att reagera på det omedelbara hotet snarare än att förbereda sig för kommande åtgärder. Tempot tycks ha bidragit till ett mer reaktivt och fragmenterat agerande från DPA samt försämrat deras möjligheter att organisera ett sammanhängande försvar. Detta framgår av att separatisterna först tvingades till

⁸⁶ M. Shakirov. I was a separatist fighter in Ukraine. *The Guardian*. (2014-07-15). [theguardian.com/world/2014/jul/15/separatist-fighter-russia-eastern-ukraine-interview?](https://www.theguardian.com/world/2014/jul/15/separatist-fighter-russia-eastern-ukraine-interview?) (Hämtad 2026-04-06).

⁸⁷ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 2.1.2, 3.3–3.4.

terminalområdet, medan ukrainska specialförband luftlandsattes på flygbanan, därefter tvingades utrymma byggnaderna i takt med att SSO rensade dem, och slutligen försökte kompensera för sina förluster genom att tillföra förstärkningar som i sin tur blev enkla mål för ukrainska attackhelikoptrar.⁸⁸

En intervju med en separatist från Vostokbataljonen illustrerar också hur det ukrainska tempot direkt påverkade DPA:s handlingsförmåga. Enligt hans utsaga gick DPA på kort tid från att förvänta sig en i huvudsak demonstrativ ukrainsk reaktion till att utsättas för omfattande luftangrepp, pressas in i terminalområdet och därefter retirera under kaotiska former.⁸⁹ Detta talar för att de ukrainska momenten följde så tätt inpå varandra att DPA inte hann bilda en ordentlig lägesuppfattning och organisera motåtgärder.

ATO-ledningen uppvisade under operationen en genomgående förmåga att snabbt omsätta uttalanden till beslut och beslut till handling. Det ultimatum som från ukrainsk sida riktades till separatisterna löpte ut den 26 maj klockan 13:00 och redan 13:20 luftlandsattes ukrainska specialförband på flygbanan.⁹⁰ Med hänsyn till DPA:s begränsade förmåga till samordning och ledning är det rimligt att dra slutsatsen att ukrainska tempot inte bara gav dem initiativet utan också försvårade för separatisterna att omvandla numerär överlägsenhet med förstärkningar till ett faktiskt motanfall.⁹¹

Sammanfattningsvis tyder analysen på att de ukrainska förbandens höga tempo var en direkt följd av planens enkelhet, den snabba ledningen och möjligheten att kombinera parallella verkansmedel på marken och i luften utan större samordningsproblem. Tempot ökade inte bara hastigheten på den ukrainska räden, utan begränsade sannolikt DPA:s förmåga att orientera sig och samordna ett organiserat försvar. Att ATO-ledningen kunde gå från ultimatum till luftlandsättning inom en halvtimme utgör ytterligare ett exempel på den ukrainska sidans förmåga att snabbt omsätta beslut i handling.

⁸⁸ National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка (2022-01-13)*.

⁸⁹ Shakirov. I was a separatist fighter in Ukraine.

⁹⁰ Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*, avsnitt 3.3.

⁹¹ Fox. "Cyborgs at Little Stalingrad": A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015, s. 3.

4.6. Hur kom de ukrainska förbandens förståelse för operationens syfte till uttryck under genomförandet?

Empirin visar inte direkt hur de ukrainska förbanden formulerade operationens syfte, men deras samlade agerande kan tolkas som att operationen genomfördes mot ett avgränsat slutmål: ukrainsk kontroll över flygplatsen samt att förneka DPA, och i förlängningen Ryssland, möjligheten att nyttja dess faciliteter. Detta omsattes i en huvudsakligen terrängfokuserad stridsplan, som endast i begränsad utsträckning riktades mot fientliga grupperingar inne i Donetsk stad och i stället koncentrerades till att behärska nyckelterräng i och omkring flygplatsområdet. Under genomförandet genomfördes de åtgärder som bidrog till kontroll över flygplatsområdet. Luftinsatserna användes för att tvinga kvar och desorientera separatisterna, samtidigt som specialförband luftlandsattes på flygbanan. Den fortsatta striden inriktades därefter på att stegvis rensa byggnaderna och slå ut fientliga förstärkningar som försökte återta eller förstärka kontrollen över flygplatsen.⁹²

Sammantaget antyder detta att de ukrainska förbanden hade ett operativt slutmål vars syfte inte var att tillintetgöra alla separatistiska styrkor i Donetsk, utan att med högt tempo och precision säkra nyckelterräng.

⁹² National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка (2022-01-13)*.

5. Avslutning

5.1. Slutsats

Den forskningsfråga studien ämnade besvara var: Hur kan de ukrainska specialförbandens taktiska framgång under det första slaget om Donetsk flygplats 2014 förklaras utifrån McRavens *Theory of Special Operations*?

Enkelhet: Analysen tyder på att enkelheten i den ukrainska planen var en förutsättning för att hantera den osäkerhet och tidspress som präglade operationen. Ett begränsat antal isolerade moment minskade samordningsproblem och tidsförluster samtidigt som ledningen fick bättre möjligheter att anpassa planen baserat på nya underrättelser. Detta skapade förutsättningar att senare snabbt omsätta beslut i handling och behålla initiativet.

Operationssäkerhet: Analysen framhäver att operationssäkerheten inte främst vilade på att dölja att en insats skulle ske, då avsikten sannolikt redan var känd. Genom att i stället dölja när, var och hur räden skulle genomföras kunde de ukrainska förbanden förbättra sina förutsättningar för överraskning och relativ överlägsenhet i operationens inledande skede.

Förövning: Analysen klargör att det inte förekom någon stridsnära förövning hos de ukrainska förbanden. Eftersom tid och underrättelser var begränsade kom förövningens funktion att delvis ersättas med rekognosering och förberedande luftinsatser.

Överraskning: Analysen pekar på att den ukrainska överraskningen skapades genom en kombination av vilseledande åtgärder, snabb våldsupptrappning och ett anfallssätt som DPA inte hann agera mot. Överraskningen låg därmed i det tempo, den riktning och den intensitet med vilket anfallet genomfördes. Effekten blev störd ledning, lägesuppfattning och försvarsförmåga för DPA, vars agerande blev fragmenterat snarare än samordnat.

Tempo: Analysen belyser att de ukrainska förbandens tempo var en direkt följd av planens enkelhet, förmåga till snabb ledning och möjlighet att kombinera olika verkansmedel på marken och i luften utan att förlora initiativet. Tempot begränsade också DPA:s tid för orientering och organisering av motåtgärder. Ledningsförhållandena och FAC möjliggjorde också bekämpning av fientliga förstärkningar.

Målmedvetenhet: Analysen klargör inte fullt ut hur den ukrainska operationens syfte formulerades, men det samlade agerandet tyder på en tydlig orientering mot ett avgränsat slutmål. Trots fientlig aktivitet i Donetsk stad möjliggjorde denna målmedvetenhet en lokalt koncentrerad räd mot identifierad nyckelterräng snarare än ett utdraget och splittrat agerande.

Sammanfattningsvis har studien bidragit till den övergripande forskningen om specialoperationer i hybrida konfliktmiljöer genom att förklara den ukrainska taktiska framgången, under det första slaget om Donetsk flygplats 2014, utifrån McRavens principer för framgångsrika specialoperationer. Analysen visar att den ukrainska insatsen präglades av enkel planering, fungerande operationssäkerhet, effektiv överraskning, högt tempo och en viss målmedvetenhet i hela genomförandet. Tillsammans bidrog dessa faktorer till att behålla initiativet, reducera friktion och samtidigt störa DPA:s förmåga till samordnat försvar. Därigenom bidrar studien inte bara till förståelsen av fallet, utan även till forskningen om hur specialförband kan nå taktisk framgång i hybrida konfliktmiljöer. Studiens starkaste slutsats är inte att McRavens teori fullt ut förklarar utfallet, utan fångar flera mekanismer som framstår som centrala i detta fall.

5.2. Diskussion

Tidigare forskning ger sammantaget starkt stöd för specialförbandens betydelse i hybrida konfliktmiljöer men visar också att det råder olika uppfattningar om hur denna betydelse bör förstås. Samtidigt är forskningen relativt samstämmig om att specialförband fyller en viktig funktion i gråzonen mellan krig och fred, men mindre enig om det främst är på grund av deras särart, användbarhet i hybrida skeden eller roll som en del av ett större försvar.

Forskningen visar också att konfliktmiljön i östra Ukraina och Donbas inte var statisk. I stället framträder en utveckling där irreguljära, proxybaserade och informationspåverkande inslag samexisterade med mer konventionella stridsformer. Det gör Donetsk flygplats till ett särskilt intressant fall, eftersom den ukrainska räden mot flygplatsen genomfördes i ett skede då konfliktens hybrida karaktär fortfarande var tydlig, samtidigt som flygplatsen redan hade fått en betydande militäroperativ betydelse. Mot denna bakgrund framstår forskningsluckan som tydlig då tidigare forskning fångar den bredare kontexten, men säger mindre om hur taktisk framgång skapades i en konkret operation. Genom analysen visar studien hur McRavens principer kan användas för att förklara vilka mekanismer som möjliggjorde den ukrainska taktiska framgången, trots friktionerna kopplat till den hybrida konfliktmiljön.

Metodvalet framstår som anpassat efter studiens syfte, då en teorikonsumerande enfallsstudie skapar goda förutsättningar att analysera ett komplext och avgränsat fall på djupet. I en stridsmiljö som Donetsk 2014 hade en mer kvantitativ eller jämförande design riskerat att förenkla det som är studiens huvudsakliga styrka, vilket är möjligheten att förstå operationen i förhållande till dess sammanhang. Samtidigt medför metodvalet vissa begränsningar. En teorikonsumerande ansats riskerar att styra analysen mot de aspekter teorin redan framhäver,

vilket, i kombination med inslag av cirkulär logik i McRavens resonemang, kan öka risken för bekräftelsebias. Det innebär också att studiens slutsatser inte bör tolkas som kausalt definitiva, då McRavens principer inte ensamma kan förklara utfallet, utan är ett ramverk för att förstå delar av operationens genomförande.

En annan begränsning är att en enfallsstudie prioriterar djup framför bredd, vilket begränsar resultatens generaliserbarhet. Detta behöver dock inte enbart betraktas som en svaghet eftersom studiens värde främst ligger i att fördjupa förståelsen av taktisk framgång i ett specifikt hybridkrigssammanhang med sina unika förutsättningar. Resultatens räckvidd påverkas också, särskilt i de delar där empirin varit osäker, ofullständig eller begränsad till enskilda källor. Analysen har därmed stundtals medvetet riktats mot bedömningsnivå. Slutsatserna bör därför inte förstås som definitiva, utan som rimliga och källkritiskt avvägda tolkningar av hur den ukrainska taktiska framgången kan förstås utifrån det samlade materialet och McRavens teori.

Tillgången på källmaterial utgör både en styrka och begränsning för studien. En styrka är att det över huvud taget finns flera olika källmaterial om operationen, vilket möjliggör triangulering mellan officiella sammanställningar, forskning, samtida medierapportering och OSSE-observationer. Samtidigt är tillgången till material ojämn, eftersom de mest detaljerade underlagen härrör från ukrainska institutioner, vilket innebär en risk för tendens och vinklat perspektiv. Detta påverkar framför allt vilka slutsatser om motståndaren som kan dras med säkerhet, eftersom det begränsar möjligheten att fullt ut förklara hur DPA uppfattade och reagerade på den ukrainska insatsen. Trots detta kan senare publicerade översikter, trots svagare samtidighet, kompensera för detta genom att sammanföra information som tidigare inte varit tillgänglig. Tillgången på empiri bör därför förstås som tillräcklig för en fördjupad analys av den ukrainska operationen, inte som jämnt fördelad mellan konfliktens olika aktörer.

Sammanfattningsvis indikerar studiens resultat att taktisk framgång inte förutsätter omfattande förövning eller fullständiga underrättelser, om operationen präglas av enkel planering, anpassningsförmåga och målmedvetenhet. Därmed kan man argumentera för att studien bidrar till förståelsen av hur specialförband kan skapa operativ effekt med geografiskt och tidsmässigt avgränsade räder i hybrida konfliktmiljöer, mot en motståndare som är delvis irreguljär, politiskt känslig att påverka eller sponsrad av främmande makt.

5.3. Studiens betydelse för officersprofessionen

Analysens resultat har även relevans för officersprofessionen, då studien visar hur McRavens teori kan användas för att förstå taktisk framgång i en modern hybrid konfliktmiljö. Även om metoden och resultaten inte gör anspråk på bred generaliserbarhet kan de bidra till en mer konkret förståelse av hur de sex principerna omsätts i verkligheten. Detta ger potentiella lärdomar för professionen mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget och den hybrida hotbild som Ryssland utgör mot Nato och dess allierade. I Washingtondeklarationen från 2024 framhåller Nato att Ryssland har intensifierat sina aggressiva hybrida operationer över hela det euroatlantiska området. Detta visar att samtida och framtida militärt våld riktat mot Sverige eller allierade sannolikt först förekommer i gränslandet mellan krig och fred.⁹³

Studien pekar främst på värdet av enkla planer med ett tydligt syfte, vilka i kombination med snabba ledningsförhållanden och god samordning mellan olika verkansmedel skapar goda förutsättningar för framgång i komplexa och osäkra miljöer. Den visar också att god operationssäkerhet, överraskning och ett högt tempo i vissa fall kan kompensera för bristande förövning och ofullständiga underrättelser. Även ändamålsenligt understöd, i det här fallet från luftstridskrafter, samt ett tydligt avgränsat mål kan ha bidragit till den taktiska framgången.

Huvudpoängen är att taktisk framgång i hybrida konfliktmiljöer kan avgöras av förmågan att snabbt omsätta beslut i handling och störa motståndarens beslutscykel. En praktisk lärdom är därmed att framgång tycks vara beroende av förmågan att reducera friktion och behålla initiativet snarare än detaljstyrning och fullständiga underrättelser om motståndaren.

⁹³ NATO. *Washington Summit Declaration*.

5.4. Vidare forskning

Under inläsningen framkom att ukrainska specialförband genomförde flera andra avgränsade räder under konflikten, exempelvis i Kramatorsk 2014, vilket pekar på möjliga vägar för vidare forskning. Det vore exempelvis intressant att undersöka i vilken utsträckning McRavens principer kan förklara såväl framgångar som motgångar i dessa fall. Därtill hade en analys av samma fall utifrån ett alternativt teoretiskt ramverk, såsom Spulaks teori om specialoperationer, kunnat bidra till en mer nyanserad förståelse för specialförbandens taktiska framgång i en hybrid konfliktmiljö med alternativa förklaringar.

En kvantitativ studie av andra specialförbandsräder i hybrida konfliktmiljöer hade potentiellt kunnat bidra till en bredare förståelse av fenomenet och öppnat för mer generaliserbara slutsatser. Exempelvis hade flera jämförbara räder kunnat analyseras utifrån gemensamma variabler, operationaliserade från McRavens principer, för att undersöka vilka som förekom i framgångsrika respektive mindre framgångsrika operationer.

Källförteckning

Allworth, E. *Tajikistan: Independence*. Encyclopaedia Britannica. (2026). [britannica.com/place/Tajikistan/Independence](https://www.britannica.com/place/Tajikistan/Independence) (Hämtad 2026-03-25).

Asjejev, S. *In isolation: dispatches from occupied Donbas*. (Harvard University Press for the Ukrainian Research Institute, 2022).

Boréus, K. & Bergström, G. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4:e uppl. (Studentlitteratur, 2018).

Bowen, A. S. Coercive diplomacy and the Donbas: Explaining Russian strategy in Eastern Ukraine. *Journal of Strategic Studies* 42:3–4 (2019): s. 312–343. doi.org/10.1080/01402390.2017.1413550

Center for Military History Research of the Armed Forces of Ukraine. *Операція з деблокування аеропорту Донецьк (24–26.05.2014)*. (2023-12-12). milhistory.zsu.gov.ua/ato-oos/operaciya-z-deblokuvannya-aeroportu-doneck (Hämtad 2026-03-16).

Encyclopaedia Britannica. *Chechnya*. (2026). [britannica.com/place/Chechnya](https://www.britannica.com/place/Chechnya) (Hämtad 2026-03-25).

Encyclopaedia Britannica. *Transnistria*. (2026). [britannica.com/place/Transnistria](https://www.britannica.com/place/Transnistria) (Hämtad 2026-04-12).

Esaiasson, P. Gilljam, M., Oscarsson, H., Sundell, A., Towns, A.E. & Wängnerud, L. *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhällen*. 6:e uppl. (Norstedts Juridik. 2024).

Etikprövningsmyndigheten. *Vanliga frågor*. (u.å.). etikprovningensmyndigheten.se/vanliga-fragor/ (Hämtad 2026-04-12).

Finlan, A. A dangerous pathway? Toward a theory of special forces. *Comparative Strategy* 38:4 (2019): s. 255–275. doi.org/10.1080/01495933.2019.1633181

Fox, A.C. "Cyborgs at Little Stalingrad": A Brief History of the Battles of the Donetsk Airport, 26 May 2014 to 21 January 2015. (Institute of Land Warfare. Association of the United States Army, 2019). ausa.org/sites/default/files/publications/LWP-125-Cyborgs-at-Little-Stalingrad-A-Brief-History-of-the-Battle-of-the-Donetsk-Airport.pdf (Hämtad 2026-03-14).

Fox, A.C. & Rossow, A.J. *Making Sense of Russian Hybrid Warfare: A Brief Assessment of the Russo-Ukrainian War*. (Institute of Land Warfare. Association of the United States Army, 2017). ausa.org/sites/default/files/publications/LWP-112-Making-Sense-of-Russian-Hybrid-Warfare-A-Brief-Assessment-of-the-Russo-Ukrainian-War.pdf (Hämtad 2026-03-14).

Fox, A.C. The donbas in flames: an operational level analysis of Russia's 2014-2015 donbas campaign. *Small Wars & Insurgencies* (2022): s. 1–33. doi.org/10.1080/09592318.2022.2111496

- Fox, A.C. & Watkins, B. A Legal Review of Sieges in Modern War. *Journal of Military Studies* 11:1 (2022): s. 8–22. doi.org/10.2478/jms-2022-0002
- Galeotti, M. *Armies of Russia's war in Ukraine*. (Osprey Publishing, 2019).
- Galeotti, M. The mythical ‘Gerasimov Doctrine’ and the language of threat. *Critical Studies on Security* 7:2 (2019): s. 157–161. doi.org/10.1080/21624887.2018.1441623
- Hoffman, F.G. *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. (Potomac Institute for Policy Studies, 2007).
- Horncastle, J. Seeking advantages abroad: Ukrainian SOF in Africa. *Comparative Strategy* 44:5 (2025): s. 643–661. doi.org/10.1080/01495933.2025.2495672
- Iis-Alm, H. & Pettersson, U. Resistance Operations: Challenges and Opportunities for Special Operations Forces. *Journal on Baltic Security* 8:1 (2022): s. 77–94. doi.org/10.57767/jobs_2022_0009
- Lohaus, P. *Special Operations Forces in the Gray Zone: An Operational Framework for Employing Special Operations Forces in the Space Between War and Peace*. (American Enterprise Institute, 2016). aei.org/research-products/report/special-operations-forces-in-the-gray-zone-an-operational-framework-for-employing-special-operations-forces-in-the-space-between-war-and-peace (Hämtad 2026-04-02).
- McRaven, W.H. *The Theory of Special Operations*. Master’s thesis. (Naval Postgraduate School, 1993). dtic.mil/sti/citations/ADA269484 (Hämtad 2026-04-02).
- Merriam, S.B. *Fallstudien som forskningsmetod*. (Studentlitteratur, 1994).
- Ministry of Defence of Ukraine and National Defence University of Ukraine. *The White Book of the Anti-Terrorist Operation in the East of Ukraine in 2014–2016*. (Ministry of Defence of Ukraine, 2017). nuou.org.ua/assets/journals/bila_knyga/white-book-ato.pdf (Hämtad 2026-04-12).
- National Museum of the History of Ukraine in the Second World War. *Бої навколо Донецького аеропорту (2014–2015): інформаційна довідка*. (2022-01-13). nvimu.com.ua/novyny/view_article/389 (Hämtad 2026-03-16).
- NATO. *Washington Summit Declaration*. (2024-07-10). nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration (Hämtad 2026-04-12).
- Noorman, R. The War in Donbas and the Battle for Definitions. Part 2: The Character of the Fighting. *Militaire Spectator* 191:4 (2022): s. 198–215. militairespectator.nl/artikelen/war-donbas-and-battle-definitions-0 (Hämtad 2026-03-16).
- OSCE SMM. *Latest news from the OSCE Special Monitoring Mission (SMM) to Ukraine based on information received until 26 May. 18:00 (Kyiv time)*. (2014-05-27). osce.org/ukraine-smm/119166 (Hämtad 2026-04-02).

- Persson, G. & Hedenskog, J. Rysk säkerhetspolitik – mål, drivkrafter och konsekvenser. *Kungl. Krigsvetenskapsakademien* 2020:1 (2020): s. 102–116. kkrva.se/artiklar/rysk-sakerhetspolitik-mal-drivkrafter-och-konsekvenser/ (Hämtad 2026-03-25).
- Potočňák, A. & Mares, M. Donbas Conflict: How Russia's Trojan Horse Failed and Forced Moscow to Alter Its Strategy. *Problems of Post-Communism* 70:4 (2023): s. 341–351. doi.org/10.1080/10758216.2022.2066005
- Shakirov, M. I was a separatist fighter in Ukraine. *The Guardian*. (2014-07-15). theguardian.com/world/2014/jul/15/separatist-fighter-russia-eastern-ukraine-interview (Hämtad 2026-04-06).
- Shamir E. & Ben-Ari E. The Rise of Special Operations Forces: Generalized Specialization, Boundary Spanning and Military Autonomy. *Journal of Strategic Studies* 41:3 (2018): s. 335–371. doi.org/10.1080/01402390.2016.1209656
- Solmaz, T. Towards a Taxonomy of Hybrid Warfare: Lessons from Crimea and the Donbas. *Bulletin of "Carol I" National Defence University* 14:2 (2025): s. 47–61. doi.org/10.53477/2284-9378-25-15
- U.S. Navy. *Admiral William McRaven*. (2025-12-18). navy.mil/Leadership/Flag-Officer-Biographies/BioDisplay/Article/2235999/admiral-william-mcraven/ (Hämtad 2026-03-12).
- Vetenskapsrådet. *God forskningsсед 2024* (Vetenskapsrådet, 2024). vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forsknings-sed-2024.html (Hämtad 2026-04-02).
- Walker, S. Ukraine says it controls Donetsk airport after fighting leaves dozens dead. *The Guardian*. (2014-05-27). theguardian.com/world/2014/may/27/ukraine-rebel-30-dead-donetsk-airport-air-strikes (Hämtad 2026-03-25).